

Bruxelles, den 28.1.2021
COM(2021) 29 final

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DEN
EUROPÆISKE CENTRALBANK OG DET EUROPÆISKE UDVALG FOR
SYSTEMISKE RISICI**

**om udviklingen på EU-markedet for lovpligtige revisionsydelser til virksomheder af
interesse for offentligheden i henhold til artikel 27 i forordning (EU) nr. 537/2014**

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK OG DET EUROPÆISKE UDVALG FOR SYSTEMISKE RISICI

om udviklingen på EU-markedet for lovpligtige revisionsydelse til virksomheder af interesse for offentligheden i henhold til artikel 27 i forordning (EU) nr. 537/2014

1. INDLEDNING

Den revisionslovgivning, der blev vedtaget i kølvandet på finanskrisen, havde til formål at forbedre den lovpligtige revision i EU ved at styrke revisorernes uafhængighed og deres professionelle skepsis over for ledelsen af den reviderede virksomhed. I henhold til artikel 27 i forordning (EU) nr. 537/2014¹ ("forordningen") vurderes i denne rapport udviklingen på EU-markedet for udførelse af lovpligtig revision af virksomheder af interesse for offentligheden mellem 2015 og 2018 med fokus på:

- markedsconcentration
- risici som følge af kvalitetsmangler forbundet med revisionen og
- revisionsudvalgenes præstation.

Medmindre andet er angivet, udgør rapporterne fra de nationale myndigheder med ansvar for revisionstilsyn (de nationale kompetente myndigheder) den vigtigste datakilde. Dataene vedrører hovedsagelig 2017 og 2018 og blev indsamlet i 2019 på grundlag af udvalgte markedsindikatorer. Data fra Det Forenede Kongerige er således medtaget. Kommissionen har udarbejdet rapporten i samarbejde med Udvalget af Europæiske Revisionstilsynsmyndigheder (CEAOB).

Dette er den første rapport af sin art siden EU's revisionsreform (se ovenfor). Dataene var samlet set mere nøjagtige end i 2017. Datakonsolidering på EU-plan er dog fortsat en udfordring på grund af manglende nationale data om omsætning og indtægter, forskellige rapporteringsperioder og forskelle i gennemførelsen af EU's revisionslovgivning. Sammenligneligheden inden for kvalitetssikringsindikatorer udgør også fortsat en udfordring som følge af de nationale kompetente myndigheders anvendelse af forskellige metoder.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 537/2014 af 16. april 2014 om specifikke krav til lovpligtig revision af virksomheder af interesse for offentligheden og om ophævelse af Kommissionens afgørelse 2005/909/EF (EUT L 158 af 27.5.2014, s. 77).

2. UDVIKLINGEN PÅ EU'S MARKED FOR LOVPLIGTIG REVISION AF VIRKSOMHEDER AF INTERESSE FOR OFFENTLIGHEDEN

2.1. Markedsoversigt

I henhold til forordningen gælder der specifikke krav til den lovpligtige revision af virksomheder af interesse for offentligheden, der er defineret i revisionsdirektivet², f.eks. børsnoterede selskaber, banker, forsikringsselskaber og "nationale virksomheder af interesse for offentligheden" udpeget af medlemsstaterne (f.eks. selskaber af væsentlig offentlig relevans grundet arten af deres virksomhed, deres størrelse eller antallet af ansatte).

I dette afsnit beskrives markedet for lovpligtig revision af virksomheder af interesse for offentligheden to år efter revisionsreformen.

Færre revisorer og revisionsfirmaer i EU; færre valgmuligheder for virksomheder af interesse for offentligheden.

Tallene viser et fald i antallet af selvstændige erhvervsdrivende i EU i forhold til 2015, herunder et let fald i antallet af revisorer, der er ansat af og tilknyttet revisionsfirmaer (som partnere eller på anden vis)³. Antallet af registrerede revisionsfirmaer i EU faldt ligeledes, med 6 %. Andelen af revisionsfirmaer, der reviderer virksomheder af interesse for offentligheden, ligger tæt på 4 % af alle registrerede revisionsfirmaer, hvilket er et fald på næsten to procentpoint i forhold til 2015.

Tabel 1: Revisorer og revisionsfirmaer registreret i EU (2015-2018)

	2015	2018	Ændring
Revisorer	250 047	225 360	-10%
Revisorer ansat af eller tilknyttet revisionsfirmaer som partnere eller på anden vis	61 711	60 005	-3%
Revisionsfirmaer	32 306	30 504	-6%
Revisionsfirmaer, der reviderer virksomheder af interesse for offentligheden	1 742	1 127	-35%

Samtidig med at antallet af registrerede revisorer og revisionsfirmaer er gået ned, sås også et fald i antallet af virksomheder af interesse for offentligheden, hovedsagelig på grund af en nedgang i antallet af "nationale virksomheder af interesse for offentligheden" som følge af, at de fleste medlemsstater har revideret deres definition af begrebet.

Antallet af lovpligtige revisioner af virksomheder af interesse for offentligheden faldt også med omkring en tredjedel⁴ i perioden 2015--2018 (figur 1). Den største gruppe af virksomheder af interesse for offentligheden i hele EU blev i 2018 udgjort af børsnoterede selskaber, som tegnede sig for 44 % af det samlede antal. Den relative

² I artikel 2, stk. 13, i direktiv 2006/43/EF.

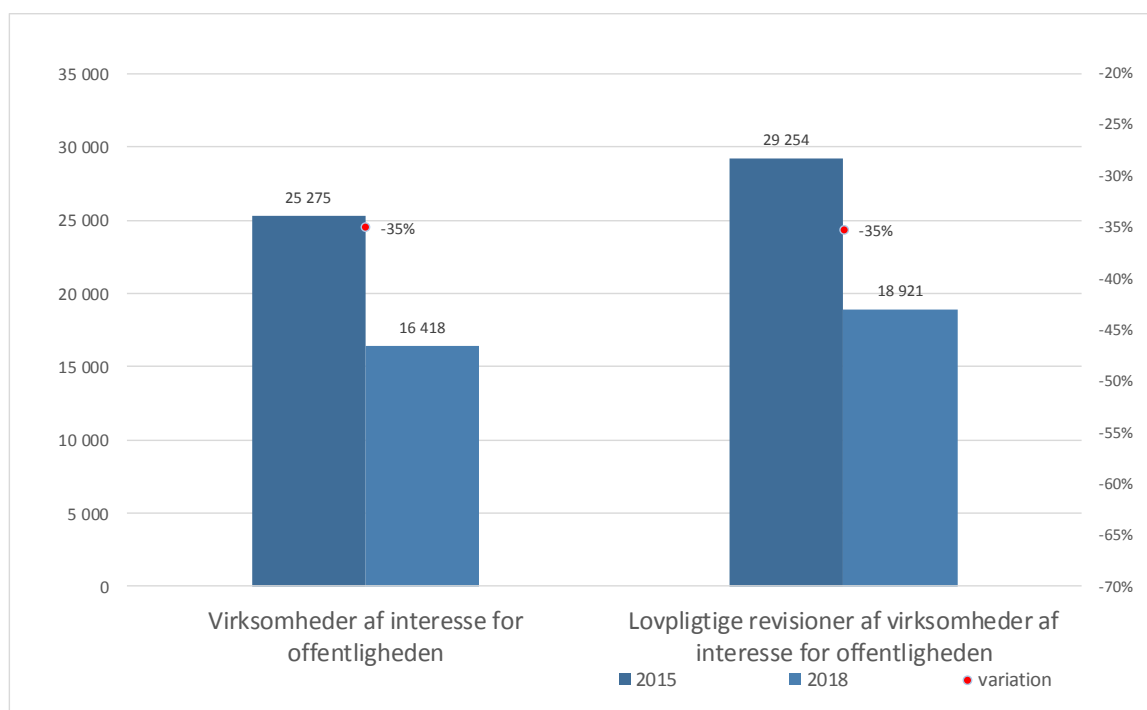
³ Tallene vedrører 26 medlemsstater (ingen data fra Østrig eller Frankrig (2015)).

⁴ Referenceåret er 2018 (data for EU-28).

fordeling mellem kategorierne af virksomheder af interesse for offentligheden⁵ varierer fra medlemsstat til medlemsstat, men den vigtigste ændring var en nedgang på 73 procentpoint i kategorien "nationale virksomheder af interesse for offentligheden", som var den største i 2015, men kun udgjorde 19 % af alle virksomheder af interesse for offentligheden i 2018.

Fælles revisioner af virksomheder af interesse for offentligheden udgør kun 9 % af de lovpligtige revisioner af virksomheder af interesse for offentligheden. Blandt de ti medlemsstater, der indberettede fælles revisioner⁶, havde Frankrig endnu en gang den største andel (86 % af EU-28 samlet).

Figur 1: Virksomheder af interesse for offentligheden og lovpligtige revisioner af virksomheder af interesse for offentligheden, EU-28 (2015-2018)

Omsætningen i EU for revisionsfirmaer, der reviderer virksomheder af interesse for offentligheden⁷, er steget med 9 %⁸ i perioden 2015-2018, mens ikkerevisionsarbejde dominerede store revisionsfirmaers indtægter.

⁵ Tallene for 2015 var baseret på definitionen af "virksomheder af interesse for offentligheden" før revisionsreformen.

⁶ Østrig, Bulgarien, Estland, Grækenland, Spanien, Frankrig, Malta, Rumænien, Sverige og Det Forenede Kongerige. De fleste rapporterede, at de fælles revisioner tegnede sig for mindre end 1 % af deres lovpligtige revisioner.

⁷ Omsætningsindikatorerne i den første rapport var baseret på den tidligere EU-revisionslovgivning. I denne rapport følger de nationale kompetente myndigheder definitionen og kravene i forordningens artikel 13, stk. 2, litra k), som blev gennemført i 2016. I denne rapport sammenligner vi "indtægter fra lovpligtig revision af virksomheder af interesse for offentligheden" (2018) med "honorarer for lovpligtig revision af virksomheder af interesse for offentligheden" (2015).

⁸ I henhold til sammenlignelige data fra medlemsstaterne. Data for 2015 henviser til 25 medlemsstater (ingen data fra Bulgarien, Spanien eller Frankrig), data for 2018 henviser til 27 medlemsstater (ingen data fra Frankrig). Dataene er ikke er justeret for inflation. Inflationen i EU-28 (HICP) lå i gennemsnit på 0,1 % i 2015 og på 1,9 % i 2018, se Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/product?code=tec00118>.

Omsætningen i EU-27⁹ for revisionsfirmaer, der reviderer virksomheder af interesse for offentligheden, lå på omkring 34 mia. EUR¹⁰ i 2018. Data for de ti centrale revisionsfirmaer (10KAP¹¹) underbygger et skøn for omsætningen i EU-28 på omkring 40 mia. EUR. Indtægterne fra lovpligtige revisioner¹² steg med 6 %¹³ til omkring 12,7 mia. EUR, hvoraf 25 % stammede fra lovpligtige revisioner af virksomheder af interesse for offentligheden.

Tallene for omsætningen fordelt på medlemsstat varierer meget. Tyskland og Det Forenede Kongerige udgør stadig de to største markeder (65 % af revisionsfirmaernes omsætning i EU)¹⁴.

Omkring to tredjedele af omsætningen i EU for revisionsfirmaer, der reviderer virksomheder af interesse for offentligheden, rapporteret efter firma eller på netværksniveau, stammede fra indtægter fra ikkerevisionsydelse (fra tilladte ikkerevisionsydelse til reviderede enheder og ikkerevisionsydelse til andre enheder¹⁵), hvilket afspejler en virksomhedsdiversificering og et fokus ud over det traditionelle revisionsarbejde.

Kun 9 % af EU's samlede omsætning hidrørte fra indtægter fra lovpligtige revisioner af virksomheder af interesse for offentligheden. 35 % hidrørte fra lovpligtige revisionsydelse som helhed (figur 2). Dette varierer dog på tværs af medlemsstaterne. I syv medlemsstater¹⁶ stammede mindre end en tredjedel af indtægterne fra lovpligtige revisioner.

⁹ Ingen data fra Frankrig for "indtægter fra ikkerevisionsydelse" eller "samlet omsætning".

¹⁰ Dataene indsamlet i national valuta er blevet konverteret til euro på baggrund af de årlige gennemsnitlige vekselkurser i 2018. Kilde Eurostat: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ert_bil_eur_a&lang=en.

¹¹ Baseret på listen som anført af CEAOB: Baker Tilly, BDO, EY, Deloitte, Grant Thornton, KPMG, Mazars, Moore Stephens, Nexia og PwC.

¹² Forordningens artikel 13, stk. 2, litra k), nr. i) og ii). Data for 27 medlemsstater (ingen data fra Bulgarien for "indtægter fra lovpligtige revisioner").

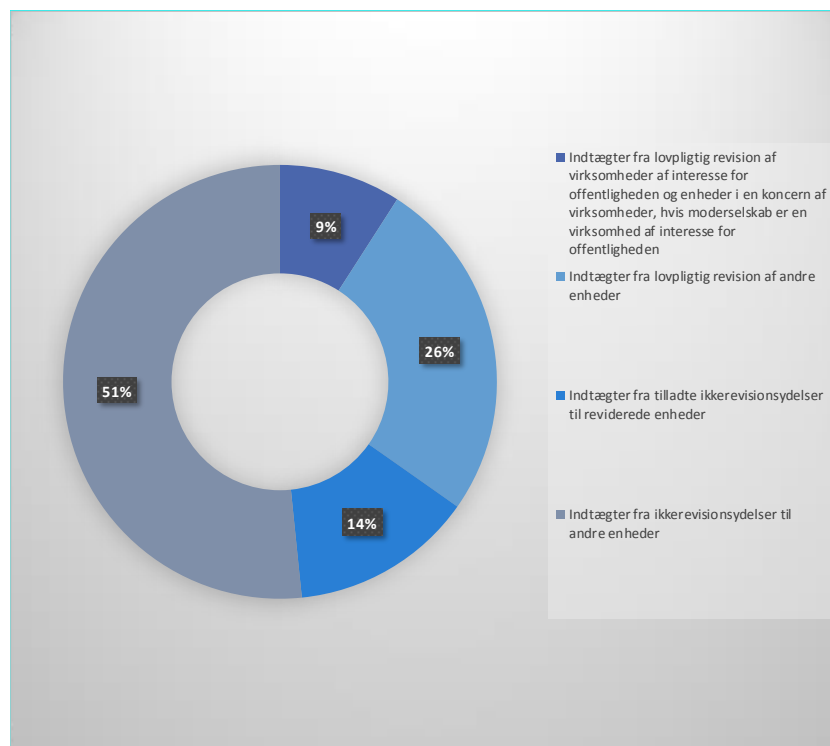
¹³ For medlemsstater, der både fremlagde data i 2015 og 2018.

¹⁴ Data for 27 medlemsstater (ingen data fra Frankrig).

¹⁵ Forordningens artikel 13, stk. 2, litra k), nr. iii) og iv).

¹⁶ Cypern, Danmark, Irland, Det Forenede Kongerige, Malta, Sverige og Luxembourg.

Figur 2: Indtægtsoversigt over omsætningen i EU for revisionsfirmaer, der reviderer virksomheder af interesse for offentligheden¹⁷ (2018)

Fire nationale kompetente myndigheder¹⁸ fra Det Europæiske Konkurrencenetværk rapporterede, at de havde gennemført en sektorundersøgelse på revisionsmarkedet eller en undersøgelse af kartel- eller fusionsaktiviteterne i sektoren i perioden 2015--2018. Det Forenede Kongerige rapporterede om en undersøgelse af sit nationale marked for lovpligtig revision¹⁹.

2.2. Markedskoncentration

Medlemsstaterne fremlagde markedsdata²⁰ for lovpligtige revisioner af virksomheder af interesse for offentligheden udført af "Big Four" (PwC, Deloitte, KPMG og EY), "CR4" (de fire største revisionsfirmaer i hvert land) og "10KAP" (ti centrale revisionsfirmaer).

Vedvarende høj markedskoncentration i 2015-2018. Overordnet set var Big Four fortsat de største revisionsfirmaer. Der ses dog ændringer i deres individuelle andele²¹. Der er også tegn på en højere koncentration i 10KAP sammenlignet med den foregående rapport²².

¹⁷ Ingen data fra Frankrig, Belgien, Spanien eller Litauen.

¹⁸ Italienske, rumænske, spanske og britiske nationale kompetente myndigheder.

¹⁹ https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5d03667d40f0b609ad3158c3/audit_final_report_02.pdf.

²⁰ De fleste medlemsstater baserede omsætningen på revisionsfirmaer (som defineret i artikel 2, stk. 3, i direktiv 2006/43/EF) i modsætning til revisionsnetværket (som defineret i artikel 2, stk. 7). De fremlagte data er tilnærmelsesvis på grund af forskellige referenceperioder.

²¹ Se også Europa-Parlamentets undersøgelse, *EU Statutory Audit Reform: Impact on costs, concentration and competition*;

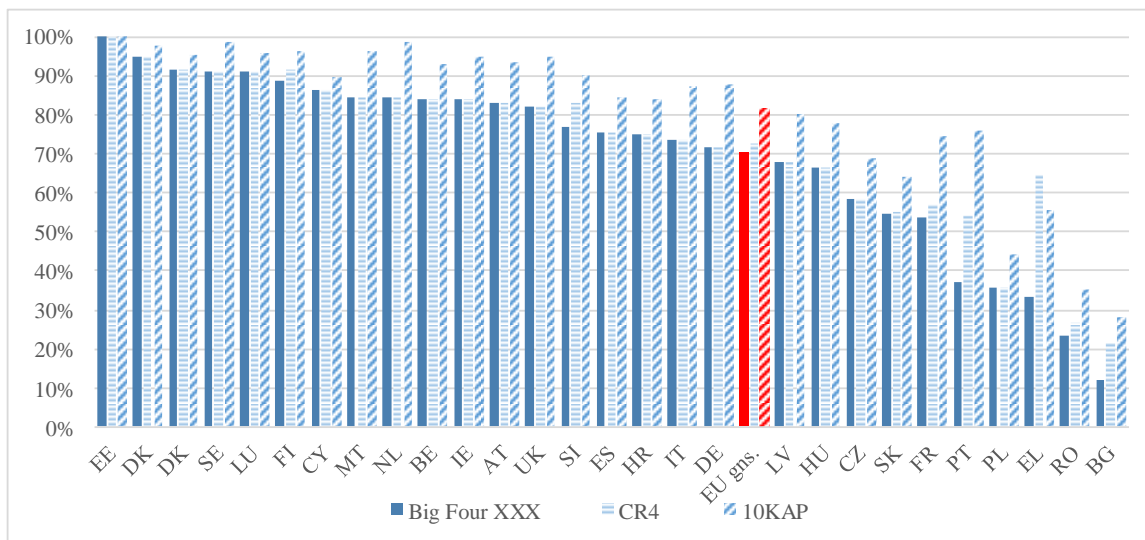
[https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU\(2019\)631057](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU(2019)631057).

²² https://ec.europa.eu/info/publications/170907-statutory-audit-services-report_en.

Big Four har et oligopol²³ i 13 medlemsstater (en stigning fra 11 i 2015) og en gennemsnitlig markedsandel i EU på 70 % af alle lovpligtige revisioner af virksomheder af interesse for offentligheden. Kun i syv medlemsstater er disse ikke de fire største revisionsfirmaer (figur 3).

²³ CR4 = 0 % betyder fuldkommen konkurrence, 0 % < CR4 < 50 % går fra perfekt konkurrence til oligopol, 50 % < CR4 < 80 % betyder oligopol, 80 % < CR4 < 100 % går fra koncentreret oligopol til monopol, og CR4 = 100 %: betyder stærkt koncentreret oligopol og endog monopol (hvis CR1 = 100 %).

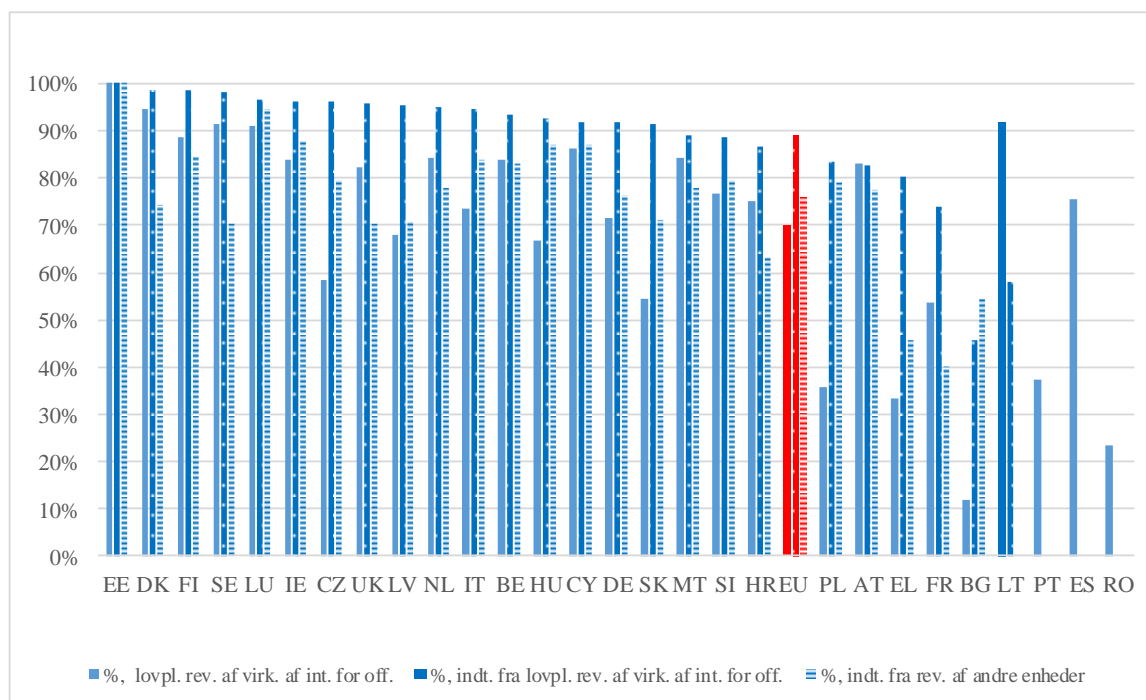
Figur 3: Revisionsfirmaers markedsandel af antallet af lovpligtige revisioner af virksomheder af interesse for offentligheden (2018)

Big Four er endog mere dominerende med hensyn til indtægter fra lovpligtige revisioner af virksomheder af interesse for offentligheden (figur 4). Blandt de medlemsstater, hvor de havde en samlet markedsandel under EU-gennemsnittet, rapporterede Frankrig²⁴, at 60 % af alle lovpligtige revisioner af virksomheder af interesse for offentligheden var fælles revisioner.

²⁴ Frankrig er den medlemsstat, der har den største andel af fælles revisioner (sammenholdt med det samlede antal lovpligtige revisioner). Estland tegner sig for den næststørste andel (33 %), og Bulgarien for den tredjestørste (19 %). De øvrige medlemsstater, der indberettede fælles revisioner, havde en andel på ca. 1-3 %.

Figur 4: % af lovpligtige revisioner af virksomheder af interesse for offentligheden, % af indtægter fra lovpligtige revisioner af virksomheder af interesse for offentligheden og % af indtægter fra revisioner af andre enheder fordelt på medlemsstat (2018)²⁵

Big Four dominerer stadig markedet for lovpligtig revision af virksomheder af interesse for offentligheden

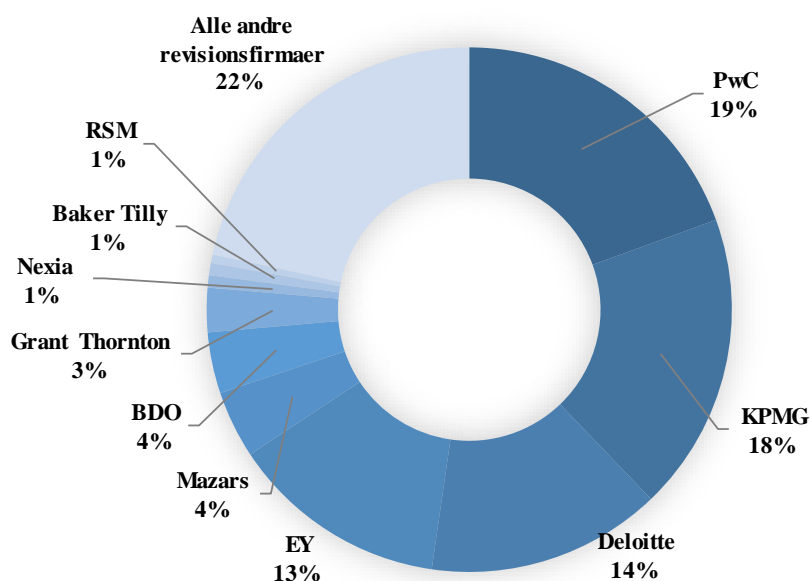
Det samlede koncentrationsniveau for Big Four i EU²⁶ udtrykt i antallet af lovpligtige revisioner af virksomheder af interesse for offentligheden faldt med ca. tre procentpoint. I den forbindelse oplevede Deloitte et fald på næsten ni procentpoint. Big Four tegnede sig for ca. 66 % af det samlede marked for lovpligtige revisioner af virksomheder af interesse for offentligheden i 2018 (figur 5). Med hensyn til revisionsfirmaers samlede omsætning²⁷ tegnede de sig for ca. 80 % af den samlede omsætning i EU.

²⁵ Ingen data fra Litauen, Spanien eller Rumænien for Big Four-markedsandelen. Data fra Portugal var af tekniske årsager ikke blevet behandlet og skal ajourføres i den næste rapport.

²⁶ Data fra 25 medlemsstater (ingen data fra Spanien, Frankrig eller Rumænien).

²⁷ Som omhandlet i artikel 13, stk. 2, litra k), i forordningen.

Figur 5: 10KAP's markedsandel²⁸ af antallet af lovpligtige revisioner af virksomheder af interesse for offentligheden (2018)

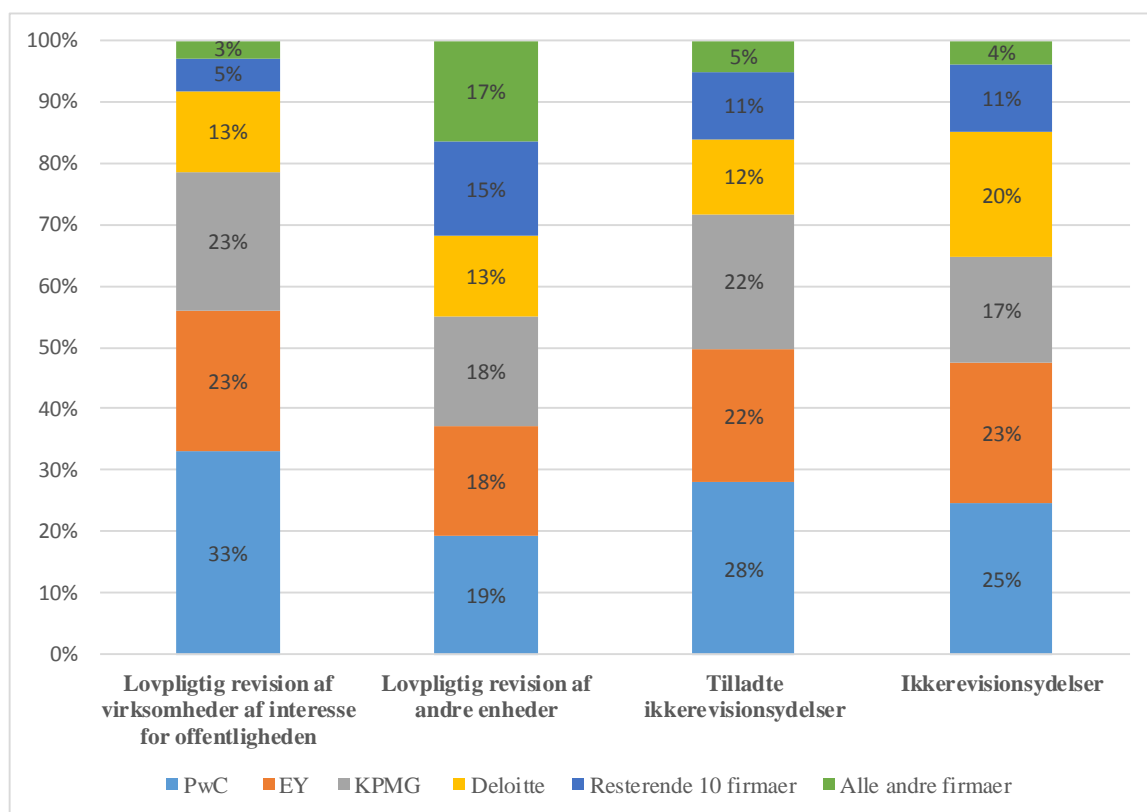

Big Four dominerer markedet for lovpligtig revision af virksomheder af interesse for offentligheden med over 90 % af de samlede indtægter.

På markedet for lovpligtig revision af andre enheder tegner Big Four sig for en andel på næsten 70 %. De har også en samlet markedsandel på ca. 85 % inden for segmenter, der ikke er relateret til revisionsarbejde (tilladte ikkerevisionsydelser til reviderede enheder og ikkerevisionsydelser til andre enheder) (figur 6).

²⁸ Baseret på de samlede tal pr. medlemsstat som angivet i de nationale rapporter og en analyse foretaget af undergruppen for markedsovervågning.

Figur 6: Markedsandele i EU for revisionsfirmaer, der reviderer virksomheder af interesse for offentligheden inden for hvert markedssegment, indtægter (2018)

Big Four eller deres netværk²⁹ afleder en betydelig del (ca. 70 %) af indtægterne fra ikkerevisionsydelse³⁰ hidrørende fra revisionskunder og ikkerevisionskunder. Situationen varierer på tværs af medlemsstaterne.

Den anslåede EU-indtægtsstruktur viser, at Big Four genererer næsten 30 %³¹ af deres indtægter gennem revisionspraksis og en høj procentdel (næsten 60 %) gennem ikkerevisionsarbejde, navnlig ikkerevisionsydelse til andre enheder.

2.3. Risici som følge af kvalitetsmangler

De fleste nationale kompetente myndigheders rapportering om kvalitetssikring vedrørte inspektionscykluser på et år, hovedsagelig i 2018, dog med forskellige start- og slutdatoer. Syv nationale kompetente myndigheder indberettede data hidrørende fra treårige inspektionscykluser. I denne rapport gør vi brug af CEAOB's definition af fund. Dette stemmer overens med definitionen som brugt af International Forum of Independent Audit Regulators (IFIAR)³². Grundet behovet for at udøve et fagligt skøn i forbindelse med fortolkningen af medlemsstaternes kategorisering af data vedrørende kvalitetsmangler er det vanskeligt at aggregere oplysningerne og drage generelle konklusioner på EU-plan.

Antallet af kontrollerede revisionsdossierer for virksomheder af interesse for offentligheden faldt med 25 %, samtidig med at antallet af lovpligtige revisioner af virksomheder af interesse for offentligheden faldt med 35 % (som følge af ændringer i medlemsstaternes definition af "virksomheder af interesse for offentligheden"). På trods af det lavere antal inspektioner af revisionsopgaver vedrørende virksomheder af interesse for offentligheden synes der at have været mere fokus på revisionsopgaver vedrørende virksomheder af interesse for offentligheden sammenlignet med den samlede mængde revisionsinspektioner i perioden 2015-2018.

Afsnittet om kvalitativ vurdering nedenfor er baseret på data fra nationale markedstilsynsrapporter og en CEAOB-analyse³³. Det omhandler to hovedområder:

- mangler og
- afbødning og systematisk risikoanalyse.

De hyppigst fremhævede problemer er (som også i 2017) mangler i revisionsfirmaernes interne kvalitetskontrollsystemer (herunder manglende tilstrækkeligt revisionsbevis og

²⁹ Nogle medlemsstater indberettede indtægter på revisionsfirmaniveau. Andre indberettede indtægterne på netværksniveau.

³⁰ Nogle myndigheder med ansvar for revisionstilsyn melder om udfordringer i forbindelse med målingen af ikkerevisionsydelse til andre enheder, da disse ydelser leveres uden for revisionsfirmaet.

³¹ Data fra 24 medlemsstater (der mangler delvis data for Belgien, Frankrig og Litauen). Dataene fra Portugal er af tekniske årsager ikke blevet behandlet.

³² Ifølge IFIAR viser inspektionsfundene i forbindelse med revisioner af virksomheder af interesse for offentligheden mangler i revisionsprocedurer, der tyder på, at revisionsfirmaet ikke har opnået et tilstrækkeligt og passende revisionsbevis til at underbygge sin erklæring. Det betyder dog ikke nødvendigvis, at disse regnskaber også er behæftet med væsentlige fejl.

³³ CEAOB's analyse er baseret på revisionsinspektionsfund som rapporteret af medlemsstaterne i 2017/2018 i den database, der føres af CEAOB's undergruppe for inspektion. Databasen blev analyseret for at identificere emner, der fremmer dialogen mellem revisionsfirmaer/standardsættere og CEAOB, og for at advare inspektørerne om højrisikoområder. Fokus lå på forekomsten af fund fra ISA'er, kvalitetskontrol og etik.

manglende tilstrækkelig revisionsdokumentation). Tilsynsmyndighederne vil fortsat have fokus på disse.

De vigtigste fælles fund med hensyn til **interne kvalitetskontrollsystemer** vedrører:

- revisorers eller revisionsfirmaers medarbejders etik og uafhængighed³⁴
- kvalitetssikringskontrol af det arbejde, der er udført³⁵
- manglende eller uhensigtsmæssig overvågning af reviderede højrisikoenheder og
- manglende revisionsbevis og revisionsdokumentation.

Med hensyn til inspektionerne af **dossierer vedrørende revisionsopgaver hvad angår virksomheder af interesse for offentligheden** identificerede de nationale kompetente myndigheder fælles fund inden for følgende hovedområder:

- risikovurdering³⁶
- relevans og stikprøvetagning³⁷
- intern kontrolprøvning³⁸
- revisionskvalitet og -bevis og
- grupperevisioner.

Dette stemmer overens med de fem internationale revisionsstandarder (ISA'er) i forhold til de områder, der i CEAOB's analyse er identificeret som dem, hvor der gøres de fleste fund (over 60 % af alle revisionsfund fra 22 nationale kompetente myndigheder i CEAOB-databasen):

- revisorens svar på vurderede risici (ISA 330)³⁹
- revisionsbevis (ISA 500)⁴⁰
- revision af regnskabsmæssige skøn, herunder regnskabsmæssige skøn over dagsværdi, og relaterede oplysninger (ISA 540)⁴¹

³⁴ F.eks. uhensigtsmæssig vurdering og godkendelse af ikkerevisionsydelser og uhensigtsmæssig kontrol af personalets uafhængighed.

³⁵ F.eks. manglende overholdelse af de vigtigste lovkrav, uhensigtsmæssig dokumentation for gennemgangen, ineffektiv kvalitetssikringskontrol af det arbejde, der er udført, og uhensigtsmæssig udvælgelse af personale, der udfører kvalitetssikringskontrol af arbejdet.

³⁶ F.eks. utilstrækkelig forståelse af den reviderede enhed og dens omgivelser, utilstrækkelig forståelse af ledelsens risikovurderings- og -identifikationsproces.

³⁷ F.eks. mangler i den metode, der anvendes til at fastsætte relevansen, manglende passende begrundelse for udvælgelsen af stikprøvestørrelse.

³⁸ F.eks. uhensigtsmæssig dokumentation for centrale interne kontroller, utilstrækkelig afprøvning af IT og andre interne kontroller.

³⁹ F.eks. manglende udformning og gennemførelse af passende revisionsprocedurer med henblik på at imødegå risikoen på påstandsniveau, herunder passende indregning, måling og præsentation af transaktioner, kontosaldi og oplysninger. Fund vedrørende manglende gennemførelse af tilstrækkelige revisionsprocedurer til at drage konklusioner om effektiviteten af de prøvede kontroller og manglende tilstrækkelig kontrol af de indtægter, der er indregnet i regnskaberne.

⁴⁰ F.eks. er IT fortsat et område, der giver anledning til bekymring, da revisorerne ikke i tilstrækkelig grad har afprøvet de IT-systemer, som enheden anvender til at udarbejde de finansielle oplysninger og opnå tilstrækkeligt revisionsbevis for nøjagtigheden og fuldstændigheden af de oplysninger, som enheden har udarbejdet, og som anvendes til revisorerens formål.

- identifikation og vurdering af risici for væsentlig fejlinformation gennem forståelse af enheden og dens omgivelser (ISA 315)⁴² og
- særlige overvejelser — revision af koncernregnskaber, herunder komponentrevisors arbejde (ISA 600)⁴³.

De fleste nationale kompetente myndigheder har indført afbødende og afhjælpende foranstaltninger for at afhjælpe de identificerede fund. De fleste revisionstilsynsorganer rapporterede imidlertid, at der ikke blev anvendt sanktioner som følge af fundene, og rapporterede ingen systemiske risici. Generelt vedrører fundene og sanktionerne ikke samme rapporteringsperiode (det tager nogen tid at undersøge og pålægge sanktioner).

En tredjedel af medlemsstaterne fremlagde ingen oplysninger om gentagne fund (dvs. de samme fund identificeret i de samme revisionsfirmaer inden for tidligere kontrolcykluser) eller anførte, at der ikke var blevet gjort gentagne fund.

De mest almindelige rapporterede områder for **afbødning og risikoanalyse** var:

- etik og uafhængighed
- risikovurdering og kvalitetssikringskontrol af det arbejde, der er udført
- analyse af det interne kontrolsystem og kvalitetssikringskontrol af det arbejde, der er udført og
- målinger af dagsværdi og procedurer for svig.

Handlingsplaner for afhjælpende foranstaltninger og analyse af de grundlæggende årsager er blandt de mest almindelige opfølgingsforanstaltninger. Ikke alle fund giver anledning til sanktioner, og 60 % af de nationale kompetente myndigheder gav udtryk for, at de ikke havde pålagt nogen sanktioner. Nogle revisionstilsynsorganer fremsatte anbefalinger til revisionsfirmaerne med gennemførelsesfrister.

Niveauet for og målingen af **systemiske risici**⁴⁴ er fortsat forskelligartet. De fleste nationale kompetente myndigheder identificerede ingen systemiske risici. Fire rapporterede om systemiske mangler på nationalt plan, men anførte, at fundene ikke tilsammen kunne føre til, at et revisionsfirma skulle lukke. I CEAOB's analyse blev det rapporteret, at de nationale kompetente myndigheder samarbejder med og udfordrer revisionsfirmaer gennem tilsynskollegier og plenarmøder i undergruppen for inspektion.

⁴¹ F.eks. undladelse af i tilstrækkelig grad at anfægte ledelsens værdiansættelsesmodeller (herunder input) og rimeligheden af de vigtigste antagelser, der anvendes til at udarbejde skønnene, og manglende identifikation af utilstrækkelige eller ufuldstændige oplysninger om regnskabet.

⁴² F.eks. revisorens manglende opnåelse af en passende forståelse af enheden og dens omgivelser og manglende passende identifikation og vurdering af centrale væsentlige risici.

⁴³ F.eks. ufuldstændige instrukser til komponentrevisoren, manglende drøftelser med komponentrevisorer om det planlagte eller udførte arbejde, komponentrevisorer, der ikke giver tilstrækkelig detaljerede oplysninger, når de rapporterer tilbage til koncernrevisoren, og koncernrevisorens manglende evaluering af komponentrevisorens udførte arbejde og manglende hensyntagen til de fund, komponentrevisorerne har rapporteret.

⁴⁴ Forordningens artikel 27, stk. 1, litra a), henviser til risici som følge af en høj forekomst af kvalitetsmangler hos en revisor eller et revisionsfirma, herunder systemiske mangler inden for et revisionsnetværk.

2.4. Revisionsudvalgenes præstation

De tilgængelige data giver ikke mulighed for en samlet vurdering af revisionsudvalgenes præstation i betragtning af de forskellige tilgange hvad angår tilsynet fra revisionsudvalgenes side på tværs af medlemsstaterne og det forhold, at de fleste oplysninger er baseret på udvalgenes selvevaluering. De nationale kompetente myndigheder har imidlertid gjort fremskridt med hensyn til at indsamle oplysninger og etablere forbindelser med revisionsudvalgene.

I henhold til artikel 39 i revisionsdirektivet⁴⁵ skal selskaberne oprette revisionsudvalg (der findes omkring 6 400⁴⁶ af sådanne udvalg), og i henhold til forordningens artikel 27, stk. 1, litra c), skal de nationale kompetente myndigheder overvåge revisionsudvalgenes præstation. Revisionsudvalgene er typisk oprettet som et selvstændigt udvalg eller et udvalg under et tilsyns-/administrationsorgan og spiller en central rolle i virksomhedsledelsesmodellen, navnlig for større virksomheder af interesse for offentligheden. De samarbejder med forskellige aktører, internt (f.eks. ledelsen, tilsyns- og administrationsorganer) og eksternt (f.eks. eksterne revisorer, aktionærer og tilsynsmyndigheder).

Tilsynsorganerne fik oplysninger fra revisionsudvalgene gennem forskellige kanaler. F.eks. blev der sendt et målrettet CEAOB-spørgeskema⁴⁷ til en række udvalgte revisionsudvalg på tværs af medlemsstaterne. Da dette imidlertid indebar revisionsudvalgenes selvevaluering, har undersøgelsen sine begrænsninger med hensyn til fortolkningen af dataene.

Revisionsudvalgene er underlagt de nationale kompetente myndigheders tilsyn i 21 medlemsstater.

EU-lovgivningen specificerer ikke de nationale kompetente myndigheders tilsynsopgaver over for revisionsudvalgene. Der forekommer store forskelle mellem medlemsstaterne med hensyn til, hvilken myndighed der er ansvarlig for at føre tilsyn og samarbejde med dem. Som oftest deler de nationale kompetente myndigheder ansvaret med det nationale finanstilsyn.

De nationale kompetente myndigheder samarbejder med revisionsudvalgene under deres jurisdiktion på forskellig vis. De fleste gør det hovedsagelig gennem undersøgelser/spørgeskemaer, dialog og workshops, webinarer og konferencer.

CEAOB-spørgeskemaet⁴⁸ viste, at der er behov for mere tilsyn med revisionsudvalgenes samarbejde med eksterne revisorer, tilrettelæggelse af

⁴⁵ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/43/EF af 17. maj 2006 om lovpligtig revision af årsregnskaber og konsoliderede regnskaber, om ændring af Rådets direktiv 78/660/EØF og 83/349/EØF og om ophævelse af Rådets direktiv 84/253/EØF (EUT L 157 af 9.6.2006, s. 87).

⁴⁶ Data fra 19 medlemsstater. Blandt de resterende medlemsstater fører fem ikke direkte tilsyn, mens fire ikke har fremlagt data.

⁴⁷ Formålet med spørgeskemaet var at vurdere overholdelsen af kravene i revisionslovgivningen og etablere forbindelser mellem de nationale kompetente myndigheder og revisionsudvalgene. 25 medlemsstater (undtagelserne var Estland, Ungarn og Slovakiet) medtog deres konsoliderede svar i deres nationale rapporter. I alt modtog 2 770 revisionsudvalg i 26 medlemsstater spørgeskemaet, og svarprocenten lå på ca. 60 %.

⁴⁸ Størrelsen af den stikprøve, som de enkelte nationale kompetente myndigheder har udvalgt, varierer betydeligt i EU sammenlignet med antallet af virksomheder af interesse for offentligheden i hver medlemsstat.

udbudsprocedurer, godkendelse af leveringen af tilladte ikkerevisionsydelse og registrering af betalte gebyrer.

Tilbagemeldingerne viser, at de vigtigste krav til revisionsudvalgenes sammensætning og kompetencer⁴⁹, deres uafhængighed og samarbejde med administrations- og tilsynsorganet samt tilsynet med revisionsfunktionen er opfyldt.

Resultaterne viser imidlertid, at udvælgelsesprocessen for revisionsudbud er en udfordring for revisionsudvalgene — svarene på dette område viser enten en manglende overholdelse af revisionslovgivningen eller en manglende forståelse af, hvordan den skal anvendes.

Proceduren for udvælgelse af revisorer

Revisionsudvalgene er ansvarlige⁵⁰ for proceduren for udvælgelse af revisorer. Omkring 87 % mener rent faktisk, at de lever op til deres ansvar. 75 % af de virksomheder af interesse for offentligheden, der gik videre med udbuddet, opfordrede to til syv revisionsfirmaer til at deltage. 16 % sendte opfordringen til at deltage i et udbud til kun én, selv om der i henhold til forordningens artikel 16, stk. 2, som minimum skal sendes opfordringer til at deltage i udbudsproceduren til to.

Desuden er der en sammenhæng mellem antallet af revisionsfirmaer, der opfordres til at deltage i et udbud, og det antal, der endeligt afgav et tilbud. Omkring 55 % af revisionsudvalgene oplyste, at to eller tre revisorer (revisionsfirmaer) generelt afgav et tilbud efter udbudsproceduren. Analysen af svarene viste imidlertid, at 19 % af revisionsudvalgene kun modtager ét troværdigt tilbud.

Halvdelen af revisionsudvalgene udtalte, at udbudsproceduren giver mulighed for deltagelse i udvælgelsesproceduren for firmaer, der modtog mindre end 15 % af deres samlede honorarer fra virksomheder af interesse for offentligheden i medlemsstaten i det foregående kalenderår. Disse revisionsudvalg forstår måske ikke fuldt ud forordningens artikel 16, stk. 3, eller anvender den muligvis ikke.

⁴⁹ Artikel 39, stk. 6, litra a), i direktiv 2006/43/EF.

⁵⁰ Forordningens artikel 16, stk. 3.

Samarbejde med den eksterne revisor

Revisionsudvalgene er ansvarlige for at kontrollere revisionsfirmaets uafhængighed og revisionskvaliteten, herunder godkendelse af tilladte ikkerevisionsydelse, udbudsprocedurer og udvælgelse af den eksterne revisor⁵¹. Omkring halvdelen bekræftede, at revisoren (eller et medlem af dennes netværk) afgav et tilbud om levering af tilladte ikkerevisionsydelse⁵². 80 % udtalte, at de ikke behandlede anmodninger om levering af ikkerevisionsydelse i overensstemmelse med forordningens artikel 5, stk. 4. 4 % førte ikke tilsyn med de honorarer, der var betalt til revisoren.

3. KONKLUSIONER

Denne rapport indeholder en beskrivelse af udviklingen på markedet for lovpligtig revision af virksomheder af interesse for offentligheden mellem 2015 og 2018. Den giver nogle foreløbige oplysninger om virkningerne af revisionsreformen og peger på mulige områder, hvor der kan foretages yderligere vurdering. En sådan vurdering bør tage hensyn til de seneste skandaler, der involverer højt profilerede virksomheder i hele EU (f.eks. Carillion, Thomas Cook og Wirecard). Disse skandaler kan underminere revisorfagets omdømme og investorenes tillid.

De vigtigste resultater i rapporten er følgende:

1) *Vedvarende høj koncentration, idet Big Four stadig dominerer markedet for lovpligtig revision af virksomheder af interesse for offentligheden i de fleste medlemsstater*

Big Fours dominerende position i de fleste medlemsstater kombineret med den høje andel af indtægter fra ikkerevisionsarbejde kan påvirke deres uafhængighed, niveauet af revisionshonorarer og revisionskvaliteten. Risikoen forværres af de afhjælpende foranstaltninger, der skal lette revisionsfirmaernes interessekonflikter med hensyn til virksomheder af interesse for offentligheden (f.eks. rotationskrav, forbudte ikkerevisionsydelse, loft over tilladte ikkerevisionsydelse osv.), som yderligere kan reducere valgmulighederne hvad angår revisorer eller revisionsfirmaer for virksomheder af interesse for offentligheden på markedet.

Kommissionen vil derfor være særlig opmærksom på i tæt samarbejde med de nationale kompetente myndigheder og CEAOB at overvåge, hvordan de nye regler påvirker konkurrencen på markedet for revision af virksomheder af interesse for offentligheden. Desuden vil den vurdere, hvordan mulighederne i henhold til forordningen påvirker de nationale markeder og de lige konkurrencevilkår i EU.

De nationale kompetente myndigheder opfordres til at lukke datahuller (f.eks. om indtægter fra ikkerevisionsydelse osv.) for at forbedre tilsynet med markedsudviklingen og koncentrationsanalysen.

2) *Vurderingen af kvalitetsmangler er fortsat udfordrende*

De kvalitetsproblemer, der oftest opstår på EU-plan, er fortsat:

- mangler i revisionsfirmaernes interne kvalitetskontrollsystemer

⁵¹ Forordningens artikel 4, stk. 2, artikel 39, stk. 6, litra e), i direktiv 2006/43/EF, forordningens artikel 6, stk. 2, litra b).

⁵² Forordningens artikel 5, stk. 4.

- manglende eller uhensigtsmæssig overvågning af reviderede højrisikoenheder og
- manglende revisionsbevis og revisionsdokumentation.

Kvaliteten af vurderingerne kan styrkes ved at øge konvergens for revisionsbranchen i EU for så vidt angår typer af tilsynsforanstaltninger, afhjælpende opfølgingsforanstaltninger og pålagte sanktioner.

På baggrund af disse resultater vil Kommissionen evaluere EU's revisionslovgivning og vurdere mulighederne for at forbedre sammenhængen i kvalitetssikrings-, undersøgelses- og sanktionsordningerne i medlemsstaterne. Den vil også vurdere behovet for at gøre inspektionsrapporterne (herunder en beskrivelse af det arbejde, der er udført som led i inspektionen) lettere tilgængelige for offentligheden eller i det mindste for revisionsudvalgene. Dette kunne omfatte digitalisering eller yderligere mærkning af rapporter for at lette adgangen.

Den foruddefinerede kategorisering af fund, der blev anvendt i forbindelse med kvalitetssikringsindikatorerne i den anden rapport, forbedrede vurderingen af de data, som de nationale kompetente myndigheder fremlagde. Ikke desto mindre bør de nationale kompetente myndigheder gøre mere for at:

- sikre konvergens i fortolkningen af fund og kategorier
- identificere effektive kvalitetsindikatorer med henblik på at forbedre målingen af revisionskvaliteten og
- forbedre evalueringen og fortolkningen af systemiske risici.

Det bekræftes i rapporten, at de samme problemer opstår gentagne gange og derfor synes at være strukturelle. Kommissionen vil samarbejde med CEAOB for at finde frem til foranstaltninger, der kan forbedre situationen.

3) *Forskellige tilsynstilgange i EU udfordrer de nationale kompetente myndigheders vurdering af revisionsudvalgenes præstation*

De fleste revisionstilsynsmyndigheder har samarbejdet med revisionsudvalgene under deres jurisdiktion. De nationale kompetente myndigheder styrkede deres viden om revisionsudvalgenes arbejde, navnlig gennem CEAOB-spørgeskemaet, som var baseret på selvevaluering. Dette gav imidlertid kun begrænset indsigt i revisionsudvalgenes præstation.

Kommissionen vil vurdere mulighederne for at forbedre de nationale kompetente myndigheders evne til at føre tilsyn med revisionsudvalgene. Den vil også analysere, hvordan revisionsudvalgenes uafhængige rolle i udvælgelsesprocessen og tilsynet med revisoren kan styrkes. Den har arbejdet sammen med CEAOB om at lette dialogen mellem revisionsudvalgene og de nationale kompetente myndigheder, navnlig gennem seminarer eller konferencer. Den vil evaluere, hvordan et sådant samarbejde kan fremmes yderligere.

For at lette en mere detaljeret vurdering af revisionsudvalgenes funktion og effektivitet opfordres de nationale kompetente myndigheder til at inddrage flere revisionsudvalg på nationalt plan og at udbygge deres forståelse af, hvordan udvalgene fungerer og træffer beslutninger.

Kommissionen vil fortsat føre tilsyn med markedshændelser. Nogle nationale kompetente myndigheder iværksætter undersøgelser og gennemgange af deres nationale revisionsmarkeder for at indsamle flere oplysninger om mulige svagheder på markedet.

Da nogle af de problemområder, der er identificeret i rapporten, kan være af relevans i Wirecardsagen, vil Kommissionen drøfte med CEAOB, hvilke erfaringer der skal drages i lyset af denne sag.

Endelig har Kommissionen iværksat en undersøgelse for at vurdere virkningerne af EU's revisionslovgivning på markedet for lovpligtig revision. Resultaterne af undersøgelsen og denne rapport vil indgå i en evaluering af EU's revisionsramme med henblik på at undersøge dens effektivitet med hensyn til at forbedre gennemsigtigheden, revisionskvaliteten og konkurrencen på revisionsmarkedet, navnlig for virksomheder af interesse for offentligheden. I evalueringen undersøges den økonomiske krises virkninger på revisionssektoren som følge af covid-19-pandemien endvidere.